

Czy warto ładnie mówić?

Mowa jest głównym sposobem porozumiewania się ludzi, a jej prawidłowy rozwój stanowi podstawę kształtowania się osobowości. Jeśli proces mowy przebiega bez zakłóceń, dziecko prawidłowo rozumie, rozwija myślenie abstrakcyjne i poszerza słownictwo. Potrafi również formułować wypowiedzi zgodnie z zasadami gramatyki. Zadanie intensywnego przygotowania dziecka do szkoły polega m. in. na roztaczaniu opieki nad kształtowaniem się mowy, tak aby była ona dojrzała, gdy dziecko rozpocznie naukę w szkole. Rodzice powinni systematycznie stymulować rozwój mowy, aby mogło ono później sprostać szkolnym wymaganiom. Zapobieganie wadom wymowy i ich korekcja to przede wszystkim uchronienie dzieci przed trudnościami i niepowodzeniami szkolnymi. Dziecko źle mówiące najczęściej pisze z błędami, słabo czyta i zazwyczaj nie potrafi swobodnie się wypowiadać. W przypadku zaburzeń mowy bardzo ważne jest jak najszybsze podjęcie terapii logopedycznej. Niezbędna jest również ścisła współpraca rodziców z logopedą.

Prawidłowy rozwój mowy a normy wiekowe

Dziecko, które ukończyło 3 lata powinno wymawiać:

wszystkie samogłoski: a, o, e, u, i, y, ą, ę;
spółgłoski :m, m', b, b', p, p', f, f', w, w', ś, ź, ć, dź, ń, k, k', g, g', ch, ch', t, d, n, l, l', ł, j.

W wymowie dziecka 4-letniego: utrwalają się stopniowo głoski s, z, c, dz, ą, ę, ą, ę; głoski sz, ż, cz, dż zastępowane są nadal przez głoski s, z, c, dz bądź ś, ź, ć, dź.

W wymowie dziecka 5-letniego:

zaczynają ustalać się głoski sz, ż, cz, dż;
powinna być realizowana głoska r w izolacji.

Mowa 6-latka Powinna już być opanowana pod względem dźwiękowym. Jest poprawna również pod względem artykulacyjnym.

Mowa 7-latka powinna być również prawidłowa pod względem gramatycznym i składniowym.

Przyczyny problemów logopedycznych

- słaba sprawność narządów artykulacyjnych - warg, języka, podniebienia, policzków, lub też wada zgryzu;
- uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego;
- niesprawność aparatu fonacyjnego (krtań, tchawica, jama nosowa i gardłowa);
- zbyt długie karmienie butelką;
- zbyt długie ssanie smoczka;
- ssanie kciuka;
- dłużej utrzymujący się, często nawracający katar;
- przerośnięty trzeci migdałek podniebienny;
- przetrwały niemowlęcy sposób potykania;
- zbyt krótkie wędzidełko podjęzykowe lub wędzidełka wargowe;
- wady wrodzone podniebienia lub /i warg;
- nieprawidłowy sposób oddychania(ustami);
- niedosłuch (słuch ma ogromny wpływ na rozwój mowy i jego upośledzenie może być przyczyną występowania wielu zaburzeń);
- dostarczanie nieprawidłowych wzorców wymowy ze strony najbliższego środowiska (rodzice, dziadkowie).

Niezwłocznie udaj się do logopedy gdy:

- dziecko podczas artykulacji wsuwa język między zęby lub ociera nim o wargę, bo na każdym etapie wiekowym jest to wada, która się nie wycofa samoistnie, a w przyszłości może spowodować seplenie;
- niepokojące są zmiany anatomiczne w budowie narządów mowy;
- istnieją wątpliwości czy dziecko dobrze słyszy;
- dziecko nawykowo mówi przez nos;
- dziecko po ukończeniu 4 r.ż. zamienia głoski dźwięczne na bezdźwięczne: „d” na „t” (np. zamiast domek mówi tomek), „w” na „f” (zamiast woda mówi fota), „g” na „k” (zamiast głowa mówi kłowa), „b” na „p” (zamiast buda mówi puta);
- dziecko pod koniec 3 r.ż. nie wymawia którejkolwiek z samogłosek ustnych: a, o, u, e, i, y;
- dziecko zniekształca głoski, np. wymawia „r” gardłowo.
- dziecko wyraźnie jąka się (miewa częste blokady i uporczywe powtarzanie jakiejś głoski lub utrudniony start mowy). Jednakże jeśli zauważymy u dziecka lekkie zacinanie, powtarzanie sylab nie wpadajmy w panikę - może to być typowa, fizjologiczna niepełność mowy. Bierze się ona stąd, że w wieku przedszkolnym rozwój myślenia i zasób słownictwa biernego (co dziecko rozumie) rozwija się szybciej niż jego umiejętności wypowiedzenia swoich myśli, a to może powodować rozwojową niepełność mowy. Jeśli jednak problem będzie się nasilał, potrzebna jest szybka konsultacja ze specjalistą.

**A oto kilka wskazówek, jak zapobiegać
błędom w wychowaniu dzieci z zaburzeniami
mowy:**

1. Zapoznać się z prawidłami kształtowania i rozwoju mowy dziecka.
2. Śledzić uważnie proces rozwoju mowy dziecka, zwracając uwagę, czy nie pojawiają się w nim niepokojące objawy.
3. Od urodzenia mówić do dziecka językiem dorosłych. Starać się nie używać spieszceń.
4. Nie wymagać od dziecka posługiwania się mową dorosłych, ale też nie naśladować jego języka. Takie postępowanie utrudnia dziecku naukę mowy.
5. Nie przestawiać dziecka leworęcznego na rękę prawą bez konsultacji z psychologiem i logopedą. Takie działanie może wywołać jąkanie.
6. Starać się słuchać, co dziecko do nas mówi, ponieważ chętnie słuchane – chętnie mówi.
7. Zachęcać dziecko do mówienia, nawet jeśli ma zaburzoną mowę.
8. Starać się, by zaburzenie mowy zostało usunięte przed podjęciem nauki szkolnej. Uchroni to dziecko przed PROBLEMAMI W NAUCE, otrzymywaniem niższych ocen, wyśmiewaniem przez rówieśników- STRESEM.

ZADANIA RODZICÓW

- Odpowiedni sposób karmienia: pokarmy stałe, twarde.
- Sposób mówienia – naśladownictwo.
- Częste rozmowy i zabawy.
- Dokładność i systematyczność wykonywania ćwiczeń.
- Tempo mowy zrozumiałe dla dziecka.
- Nie zdrabniać!
- Jeśli rodzic ma wadę wymowy, np. seplenienie, ćwiczyć z dzieckiem powinna inna osoba (aby nie dawać złego wzoru).
- Współpraca, konsultacje: pedagog, logopeda, psycholog, neurolog, nauczyciel.
- Motywować dzieci do rozmowy, opowiadania, nie wyśmiewać.
- Nagradzać.
- Dużo ruchu.
- Wzmacniać u dziecka wiarę we własne siły i możliwości.
- Ćwiczenia prowadzić w formie zabawy.

**Jednym słowem wczesne wykrycie
i terapia zaburzeń mowy przynosi szybsze
i skuteczniejsze efekty.**

Opracowanie:

**mgr Renata Humska
logopeda**

tel.: 783 92 92 43